

ปิยวคฺควณฺณา (วุจฺจเต)

๒. อณฺตุรกฺกมฺพิกวตฺถุ. (๑๖๖)

"ปิยโต ชายเตติ อิมํ ธมฺมเทศนํ สตุถา เขตวเน วิหรนฺโต
อณฺตุรํ กุณฺมพิกํ อารพฺภ กเถสิ.

โส หิ อตฺตโน ปุตฺเต กาลกเต ปุตฺตโสกาภิภูโต อาพาหนํ
คนฺตฺวา โรทฺติ.

ปุตฺตโสํ สฺนฺธาเรตุํ น สกฺโกติ.

สตุถา ปจฺจุสกาเล โลกํ โวลเณนฺโต ตสฺส โสตาปตฺติมคฺคสฺส
อุปนิสฺสยํ ทิสฺวา ปิณฺฑปาตปฺปฏิกกนฺโต เอกํ ปจฺจาสมณํ คเหตฺวา
ตสฺส เคหทฺวารํ อคฺมาสิ.

โส สตุถุ อาคตภาวํ สุตฺวา "มยา สทฺธิ ปฏิสนฺธารํ กาคูกาโม
ภวิสฺสตีติ สตุถารํ เคหํ ปเวเสตฺวา เคหมชฺเฌ อาสนํ ปณฺณเปตฺวา
สตุถริ นิสินฺเน อาคนฺตฺวา วนฺทิตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ.

อถ นํ สตุถา "กํ นุ โข อุปาสก ทฺวชฺชิตฺตีสฺติ ปุจฺจิตฺวา, เตน
ปุตฺตวิโยคทฺวเก อาโรจิตะ

"อุปาสก มา จินฺตฺยิ, อิทํ มรณํ นาม น เอกสฺมี จาเน, น
จ เอกสฺเสว โหติ; ยาวตา ปน ภวปฺปวตฺติ นาม อตฺถิ,
สพฺพสตุตฺตานํ มรณํ โหติเยว;

เอกสงฺฆาโรปิ นิจฺจเญ นาม นตฺถิ;

ตสฺมา `มรณธมฺมํ (ธมฺมชาตํ) มตํ,

ภิชฺชชนธมฺมํ ภินฺนนฺตฺติ โยนินฺโต ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ, น
โสจิตพฺพํ; โปราณกปณฺทิตา หิ ปิยปุตฺตสฺส มตกาเล `มรณธมฺมํ
มตํ, ภิชฺชชนธมฺมํ ภินฺนนฺตฺติ โสํ กตฺวา มรณสฺสตีเมว

ภาวยีสฺสูติ วตฺวา "ภนฺเต เก ปณฺทิตา เอวํ อํกุสุ; กทา จ อํกุสุ;
 อาจิภฺขณฺ เมติ ยาจิโต ตสฺสตุลลสฺส ปกาสนตํ อตีตํ อหริตฺวา
 “(มมปฺตุโต) อฺรโคว ตจํ ชินฺณํ(หิตฺวา คจฺฉนฺโต อิว) หิตฺวา คจฺฉติ
 สนฺตํ,

เอวํ สรีเร นิพฺโงเค (สนฺเต) เปเต กาลกเต สติ,
 (โก การุญฺเณน วา ปรีเทเวณ วา อตฺโถ)
 ทยฺหมาโน น ชานาติ ฌาตีํ ปรีเทวิตํ,
 ตสฺมา เอตํ น โสจามิ, คโต โส ตสฺส ยา คตฺตีติ
 (มม โส ปฺตุโต ตํ คตฺตี คโต, ตสฺส ยา คติ อตฺถิ)

อิมํ ปณฺจกนิปาเต อฺรคชาตํ วิตฺถาเรตฺวา "เอวํ ปุพฺเพ
 ปณฺทิตา ปิยปฺตุเต กาลกเต,

ยถา เอตฺรหิ ตวํ กมฺมณฺเต วิสฺสชฺเชตฺวา นิราหาโร
 โรทนฺโต วิจฺรสี, ตถา อวิจฺริตฺวา มรณฺสฺสตีภาวนาเวสน โสกํ อกตฺวา
 อ า ห า รํ ปรี ภุ จฺจํ สํ ก มฺ ม นฺ ต ญ จ อธิ จฺจํ หี สํ; ต ส ม มา
 ปิยปฺตุโต เม กาลกโตติ มา จินฺตยิ,

อุปฺปชฺชมาโน หิ โสโก วา ภยํ วา ปิยเมว นิสฺสาย อุปฺปชฺชตฺตีติ
 วตฺวา อิมํ คาถมาห “ปิยโต ชายเต โสโก, ปิยโต ชายเต ภยํ,

ปิยโต วิปฺปมฺุตตสฺส นตฺถิ โสโก, กฺุโต ภยนฺติ.

ตตฺถ “ปิยโตติ: วฏฺฏมฺูลโก หิ โสโก วา ภยํ วา อุปฺปชฺชมานํ
 ปิยเมว สตฺตํ วา สงฺขารํ วา นิสฺสาย อุปฺปชฺชติ, ตโต ปน วิปฺปมฺุตตสฺส
 อุกฺกมฺเปตํ นตฺถิ อตฺโถ.

เทสนาวสาเน กุฏฺฐมฺุพิโก โสตาปตฺติผล ปตฺติจฺหิ.

สมฺปตฺตานํ สาทฺถิกา เทสณา อโหสีติ.

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

อรรถกถาพุทธนิพนธ์ (นิพนธ์).